

ОЦІНКА ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

При здійсненні раціонального управління бізнес-процесами визначальна роль належить оцінці як економічному методу дослідження. Оцінка як спосіб вартісного вимірювання явищ є одним із складових або елементів методу бухгалтерського обліку. При проведенні оцінки необхідно використовувати грошовий вимірник, без якого в умовах товарного виробництва та обміну системний бухгалтерський облік стає неможливим. Вона з одного боку, є методом надання інформації про спожиті в процесі виробництва різні господарські засоби, енергію, послуги і приведення їх до порівнювального вигляду, тобто є універсальним прийомом вимірювання господарських засобів і матеріальних процесів, що відбуваються за участі цих засобів, і живої праці, а з іншої – є продуктом калькуляційної роботи, результатом реалізації за допомогою калькуляційного механізму науково-пізнавальної функції бухгалтерського обліку [1].

Оцінка є результатом визначення та аналізу якісних і кількісних характеристик об'єкта, що ним управляють (керують), а також самого процесу управління ним [7, с. 79]. Оцінка дає можливість установити як працює підприємство, чи досягаються поставлені цілі, як зміни й удосконалення в процесі управління впливають на повноту використання потенціалу підприємства, його ефективність. Ефективне управління потенціалом підприємств потребує систематичного здійснення достовірної оцінки його вартісної величини. На законодавчому рівні цей процес регулюється відповідними нормативними документами [2-6].

Оцінка вартості потенціалу – це упорядкований, цілеспрямований процес визначення в грошовому виразі вартості об'єкта з урахуванням потенційного і реального доходу, який має місце в певний проміжок часу за умов конкретного ринку [7, с. 83].

В оцінці потенціалу підприємства зацікавлені: кредитори, інвестори, держава, акціонери, управлінці, постачальники, страхові фірми. Вони бажають реалізувати свої економічні інтереси і визначають головні цілі оцінки, а саме:

- підвищення ефективності поточного управління підприємством або фірмою;
- визначення вартості цінних паперів у разі купівлі-продажу акцій підприємства на фондовому ринку;
- визначення вартості підприємства у разі його купівлі-продажу цілком або частинами;
- реструктуризація підприємства;
- розроблення плану розвитку;
- визначення кредитоспроможності підприємства та вартості застави за кредитування;
- укладення страхової угоди, в процесі якого виникає необхідність визначення вартості активів;
- установлення бази оподаткування;
- прийняття обґрунтованих управлінських рішень (зокрема усунення впливу інфляційних процесів);
- здійснення інвестиційного проекту розвитку бізнесу.

Основними типами за якими здійснюється оцінка є: кількісне (визначається числовим вимірюванням результатів і ефекту, порівнянням та узагальненням числових вимірів об'єктів потенціалу); якісне (робиться за детальним описом вражень, які виникають при огляді і вивченні об'єктів потенціалу); формувальне (включає аналіз рівня і умов використання потенціалу) та підсумкове (спрямоване на вимірювання результатів, які забезпечує потенціал).

Під час оцінки потенціалу значна роль відводиться, як теоретиками, так і практиками, поняттям “економічність” та “ефективність”. Економічність зосереджена на мінімальному використанні ресурсів, а ефективність – на співвідношенні між результатом та витратами, яке має бути максимальним. Основні запитання, які постають під час оцінки ефективності: чи ресурси були використані в найоптимальніший спосіб, або: чи ті самі результати (з огляду на відповідну якість, час та кількість) можна було б отримати при менших затратах?

Використовуючи термін “ефективність”, зазначимо, що існує ще показник продуктивності, який є вужчим від ефективності. Продуктивність – показник кількісний (кількість виробленої продукції на одного працівника). Ефективність містить у собі як кількісні, так і якісні параметри, що особливо важливо для

політик та програм, реалізацію яких часто важко оцінити, використовуючи лише кількісні параметри.

Результати, порівнювані з метою, яка ставилася щодо програми, становлять поняття “результативність”. Запитання щодо оцінювання результативності включають: чи отримані результати були досягнуті відповідно до поставлених мети та цілей; чи наслідки та фактори впливу, що спостерігаються є результатом реалізації програми (політики)?

Відзначимо, що на практиці часом важко виміряти результативність. Немає загально визнаного способу, який дозволив би це зробити, тому що мета може бути визначена по-різному: загальними напрямами або розбита на цілі; результати можуть бути обґрунтовані чи в кількісному виразі, чи як оцінка споживачами якісної цінності.

Отже, оцінка потенціалу підприємства передбачає дослідження елементів оперативного та стратегічного управління підприємством й залежить від різноманітних інтересів замовників оцінки. Подальші дослідження будуть спрямовані на узагальнення підходів та методів оцінки потенціалу підприємства, а також на обґрунтування їх використання залежно від потреби оцінки, результату та ефективності.

Список літератури:

1. Гнатюк А.А. Оцінка, як спосіб вартісного вимірювання явищ / А.А. Гнатюк // Електронне фахове видання «Ефективна економіка». – 2013. – № 12[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2601>

2. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”: від 5 червня 2003 року № 898-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Національний стандарт № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав” від 10 вересня 2003 р. № 1440 / Кабінет Міністрів України (Постанова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.

4. Національний стандарт № 2 “Оцінка нерухомого майна” від 28.10.2004 р. № 1442 / Кабінет Міністрів України (Постанова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.

5. Національний стандарт № 3 “Оцінка цілісних майнових комплексів” № 1655 від 29.11.2006 р. / Кабінет Міністрів України (Постанова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.

6. Національний стандарт № 4 “Оцінка майнових прав інтелектуальної власності” від 3 жовтня 2007 р. N 1185 / Кабінет Міністрів України (Постанова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.liga.net.

7. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник [Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І.]. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.